

SLOVANSKI KARNEVAL – NAGOVOR

Ob besedi karneval ljudje večinoma pomislijo na svetovno znane karnevale, ki se bučno in glamurozno odvijajo v mestih, npr. v Riu de Janeiru in Benetkah. Splošno manj znano pa je védenje o sicer številnih karnevalih, ki potekajo v vaških okoljih znotraj bolj ali manj zaprtih lokalnih skupnosti.

Karneval je danes izraz, ki se nanaša na številne in izjemno raznolike ritualne dogodke, ki vzniknejo ob koncu zime in ki jih izvajajo tako posamezniki kot skupnosti po vsej Evropi. Kljub raznolikosti oblik in ritualnih dogodkov pa pogled v njihovo strukturo kaj hitro presenetljivo razkrije tudi številne podobnosti, ki jih zasledimo na območju vse od Južnega Balkana do Iberijskega polotoka, pa od Srednje Evrope do konice Apeninskega polotoka. Te podobnosti je moč najti tembolj, čimbolj se odmikamo od mest v smeri proti vaškim okoljem Evrope, v katerih nosilci pustnih mask in izvajalci karnevalov še ohranjajo rituale iz oddaljenih časov, posvečenih nastopu novega poljedeljskega letnega cikla.

V tem smislu so karnevali odsev sestavin prvotnega poljedeljskega jedra evropske kulture in so tako njena še vedno močno delujoča simbolna sestavina, s katero se njeni prebivalci identificirajo in se v njej prepoznavajo.

Kljub temu, da se karnevalsko dogajanje zdi navidez neurejeno, begajoče in kot da obsega le precej agresiven vdor maskirancev na prizorišče, ki v zameno za prejeto miloščino delijo udeležencem blagoslove, pa strokovnjaki na podlagi terenskega opazovanja in dokumentiranja ugotavljajo skorajda enotno štiri delno dramsko strukturo celotnega karnevalskega obredja povsod po Evropi.

Raziskovanje pustne tradicije v Evropi ima dolgo zgodovino zlasti v okviru nacionalnih etnoloških raziskav. V zadnjem času pa velja izpostaviti zlasti projekt Pust, kralj Evrope I (2007-2009) in Pust, kralj Evrope II (2010-2012), ki je bil financiran iz EU programa Kultura, in v katerem so izjemno plodno sodelovali etnografski muzeji iz Bolgarije, Francije, Hrvaške, Italije, Makedonije, Poljske, Romunije, Slovenije in Španske Baskije. Karnevalom, pustnim tradicijam in njihovem ohranjanju se etnologi in kulturni antropologi v muzejih in drugih etnoloških ustanovah posvečamo intenzivneje s ciljem implementacije UNESCOve konvencije o zaščiti nesnovne kulturne dediščine, sprejete leta 2003.

V vseh omenjenih okvirih potekajo raziskave in prizadevanja za ohranitev tradicije karnevalov ter njihovih sodobnih nadgradenj v deželah slovanskega sveta. Naj bo njihova prva skupna predstavitev pod okriljem Foruma slovanskih kultur in pod okriljem UNESCA v letu 2014 začetek nadaljnjih skupnih projektov.

Dr. Bojana Rogelj Škafar
direktorica
Slovenski etnografski muzej, Ljubljana, Slovenija